



1. SINAV

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8

Kazanım: İTA.8.3.6. Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.

1. Lozan'da yabancı okulların, Türkiye'nin koyduğu yasalara uygun bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmesi kararı alınmıştır. Bu okulların düzenlenmesinin Türk Hükûmeti tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Bu sayede okullarda dinî ve siyasi içerikli eğitim verilmesi engellenmiştir.

Yapılan bu düzenlemeyi bağımsız devlet anlayışı açısından değerlendiriniz.

"• Bağımsız bir devletin en temel unsurlarından biri, kendi yasalarını koyma ve bunları uygulama yetkisidir. Türkiye, kendi toprakları üzerinde kendi yasalarını uygulama hakkına sahiptir ve bu durum ülkenin bağımsızlık anlayışını pekiştirmektedir. • Yabancı devletler tarafından yönetilen okullarda dinî veya siyasi içerikli eğitim verilmesi, bu devletlerin Türkiye içindeki toplumsal ve kültürel yapıyı etkileme riskini taşır. Dinî ve siyasi içerikli eğitim, genç nesillerin zihinlerini şekillendirebilir ve toplumsal huzuru tehdit edebilir. Bu tür müdahaleler, bağımsız bir devletin iç işlerine müdahale anlamına gelir. Türkiye, bu düzenleme ile dış etkilere karşı kendi egemenliğini koruma ve iç politika üzerindeki denetimini sürdürme hakkını kullanmıştır."

Kazanım: İTA.8.4.2. Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.

2. Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İtilâf Devletleri İstanbul'dan çekilir ve şehrin işgalden kurtarılması ile yeni devletin başkentinin neresi olacağı tartışılır. Saltanat yanlıları İstanbul'un başkent olarak kalmasını ister. Başkent tartışmaları sürerken Mustafa Kemal Paşa bir an geçmişe dalar. Mayıs 1919'da İstanbul'dan Anadolu'ya hareketinden önce Padişah Mehmet Vahdettin ile yaptığı görüşmeyi düşünür. O görüşme sırasında padişahla konuşurken padişahın gözleri sürekli sarayın penceresinden görünen İtilaf Devletleri'nin gemilerine kaymaktadır. Mustafa Kemal Paşa, 16 Ocak 1923'te İzmir'de gazetecilere verdiği demeçte bu hatırası ile ilişkili olarak başkent konusundaki düşüncesini açıklar ve "...Bir geminin topundan telaşa düşecek bir yerde, İstanbul'da, hükûmet merkezi olmaz..." der.

Metne göre Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'un neden başkent olarak kalamayacağını düşünmektedir? Açıklayınız.

"Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'de gazetecilere verdiği demeçteki sözleri, İstanbul'un başkent olarak kalmasının stratejik açıdan ve güvenlik açısından doğru olmadığını vurgulamaktadır. Bu değerlendirme, özellikle I. Dünya Savaşı'nın ardından İstanbul'un düşman gemileri tarafından işgal edilmesi ve Padişah Vahdettin'in bu işgal karşısındaki çaresizliği göz önüne alındığında daha anlamlı hâle gelir. Mustafa Kemal Paşa İstanbul'un savunmasız bir pozisyonda olduğunu, bir saldırı karşısında başkent olamayacak kadar riskli bir şehir olduğunu dile getirir. Düşman gemilerinin İstanbul'daki hâkimiyeti, şehrin hem coğrafi konumunun savunmasızlığına hem ülkenin bağımsızlık mücadelesi açısından uygun bir başkent olamayacağına işaret eder."

Kazanım: İTA.8.4.3. Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin toplumsal hayata yansımalarını kavrar.
İTA.8.4.5. Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar.

3. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, Türkiye'de birçok köklü inkılap gerçekleştirilmiştir. Hukuk alanındaki en önemli değişikliklerden biri, 1926'da kabul edilen Türk Medeni Kanunu'dur. Bu kanun, Batı hukuk sistemine dayalı olarak hazırlanmış ve toplumda cinsiyet eşitliğini sağlamayı amaçlamıştır. Medeni Kanun ile evlenme, boşanma, miras ve aile içindeki haklar düzenlenmiş; resmî nikâh zorunluluğu getirilmiş; kadınlara istediği her mesleğe girme hakkı verilmiştir. Böylece kadınla erkek arasında toplumsal ve ekonomik alanda eşitlik sağlanmıştır.

Medeni Kanun'un getirdiği bu yenilikler, Türk kadınının toplumsal hayatında nasıl bir değişime yol açmıştır? Açıklayınız.

"Medeni Kanun'un getirdiği yenilikler, Türk kadınının toplumsal hayatında köklü bir değişime yol açmıştır. Kadınların eşit haklarla evlenme ve boşanma hakkına sahip olmaları, toplumsal cinsiyet eşitliğini de beraberinde getirmiştir. Bu değişiklik, kadınların sadece evin içinde değil, sosyal hayatta da daha etkin bir rol almasına olanak sağlamıştır. Ayrıca kadınların erkeklerle eşit miras hakkına sahip olmaları, istedikleri mesleğe girebilmeleri ekonomik bağımsızlıklarının önünü açmış ve onların toplumdaki statülerini güçlendirmiştir. Medeni Kanunun evliliklerdeki eşitlik anlayışı, kadının daha fazla söz sahibi olmasını sağlamış ve bu kanun boşanma konusunda da kadına erkekle eşit haklara sahip olma imkânı sunmuştur. Resmî nikâh zorunluluğu ile kadınların hakları devlet tarafından güvence altına alınmıştır."